

מיפלגת העבודה הולכת לקראת אסון רביעי

הקנקנו

כמה חודשים אחרי מילחמת ששת הימים אמרתי ליגאל אלון, בשיחה פרטית: "אין לך סיכוי בהתחרות עם משה ריין על כתר הניצבים. לעם ישראל רי כמשה ריין, ואין לו צורך בשני. יכול להיות לך תפקיד כראש מחנה השלום, אך אין לך עתיד כראש מחנה המילחמה."

אלון כעס עלי מאוד, ובמשך כמה שבועות לא דיבר איתי. הוא רץ לחברון כדי לברך את משה לווינגר וחבורת המטורפים שלו. הוא מחק את הקו הירוק ממפות הארץ. הוא ניסה להיות נץ דורס. דיין הוריד אותו ביגון שאולה.

ואתו הדבר עצמו קורה עכשיו ליצחק רבין, ידידו וחניכו של יגאל. לעולם לא ישכנע רבין את עמ"ישראל שהוא יכול להרוג פלסטינים ביתר כישרון מאשר אריאל שרון. אם צריכים להרוג, להרוג, לגרש, לעצור, להקים מחנות ריכוז ולמחוק כפרים מעל פני הארמה — יש שרון.

ברוך הוא פשוט אין לרבין סיכוי. הוא לא יצליח לרכא את האינתיפאדה, מפני שאי אפשר לרכא אותה. ההבטחות שלו ושל רמטכ"ל — שההתקוממות דועכת, שהאכזוסיה מתעייפת, שהנה נגמר ארטורטו, בעוד שבוע, בעוד חודש בעוד שנה — יחזרו אליו כבוטראנגים.

הברוטאליות של רבין תעלה למערך ברבנות קולות ערביים, אך לא תוסיף למערך אף קול יהודי אחד. לעולם אי אפשר להרוג, לפצוע, להרוס, לעצור ולגרש דיהצורך. תמיד ימתין בפינה מישהו שיבטיח לעם ישראל להרוג יותר, לפצוע יותר, להרוס יותר, לעצור יותר, לגרש יותר. כל דבר שרבין יכול לעשות, שרון יכול לעשות טוב יותר. זה יהיה הגינגל של הליכוד בבחירות.

רס ורבין השיגו ביניהם קונסנזוס. גם זה משהו. הקונסנזוס אומר כך: קודם כל צריכים לרכא את המהומות ולהחזיר את החוק והסדר על כנו ביהודה, בשומרון ובחבל עזה. המתפרעים והמסיתים צריכים להבין שברוך זו לא ישיגו דבר. רק אחר כך אפשר לחשוב על פיתרון מדיני.

(המילים הן שלהם. אנשי המערך לא הבינו מעולם שברגע שהם קיבלו את המינוח של הליכוד, הם כבר הפסידו את המערכה.) כך נוצר מעגל קסמים, שבו מסתובב המערך כמו התרנגולת במעגל הגיר. את האינתיפאדה אי אפשר לסיים אלא בפיתרון מדיני. אבל הניסיונות הברוטאליים לרכא את ההתקוממות ימנעו את הפיתרון המדיני. וכאשר האינתיפאדה נמשכת באין פיתרון, נוצר גזעניזם לליכוד.

בשום תחום אחר אין למערך מה להציע לציבור הבוחרים. מערכת הבריאות, המסורה כירוי, גוססת. מערכות החינוך, החקלאות והמיסטררה אינן נמצב טוב הרבה יותר. הישיג הכלכלה — האמיתיים והמדומים — נרשמים על חשבוננו של שרהאוצר משה ניסים, איש הליכוד. (ניסים פופולארי כמו רבין. אך הפופולאריות של ניסים באה לו מידי כוחריו שלו, לא מבחוריו הצד שכנגד.)

חלקו של פרס בתוכניות הכלכליות נשכח מומן. לעם הזה יש זיכרון קצר מאוד. רק פוליטיקאי נאיבי יכול היה להאמין כי הציבור יזכור כעבור שנתיים את ראשות הממשלה של פרס. ברגע המכריע ישלוף הליכוד את נישקו הקטלני ביותר: ההסתה העדתית.

בתחום גורלי זה לא השתנה מאומה. חרף הרגיעה הזמנית בימי כהונתו של פרס כראש הממשלה, לא שככה השינאה הסטיכית, שרוחש הציבור המיוזרתי למיפלגת העבודה. כאשר יוציא הליכוד את הגיין הזה מהבקבוק — שוב יהדהדו הקללות בכיכרות, שוב יתרומו היודים בתנועה מיזרחית. שנות ההזנחה, שנמשכה גם בי ארבע השנים האחרונות, יתנקמו בבעליה.

מיפלגת העבודה אין מה להציע לציבור. גם לא בנוף האנושי. שום צמח חדש לא צמח במידבר הצחיח הזה, שום פנים חדשות לא יוצגו לבוחרים. הם יראו את אותם הפרצופים הישנים, העייפים, המשעממים.

עוד וייצמן, היחיד שיכול היה להכניס קצת רוח חיים לשממה הזאת, מנוטרל. כאשר נבחר שימיעון פרס פהאחד עליידי מרכז המיפלגה, בהצגה שהזכירה מושב של הסוכיטי הי עליון, עמד השיעמום באולם כמו ענן. מבחינה רעיונית, מחסני המיפלגה ריקים. אין חזון מלהיב, אין פיתרון משכנע.

ברגע האחרון בוודאי תישמע קריאת האזעקה: הצילו את המי רינה מהליכוד! תנו את הקולות למיפלגת העבודה, מפני שהיא המחוסס היחיד! זה יכול להחזיר למיפלגה כמה רבנות בוחרים, החולמים כרגע על הצנעה לר"ץ ודומיה. אבל זה לא יביא אף קול אחד מהליכוד. והרי זה מה שקובע.

יש בטבע חיה אחת המסוגלת לקסוף קפיצות גדודיות בשכוסה ריק. אבל מיפלגת העבודה אינה קני גורו.

יתכן מאוד שהמלך היה מוכן לעשות שלום עם ישראל, אילו הוחזרה לו הגדה המערבית כולה, יחד עם מידה של ריבונות כירושלים המיוזרית. אולם לוי אשכול, גולדה מאיר ויצחק רבין לא היו מוכנים לכך. אם מתוך גישה חנונית קצרת ירואי (אשכול), אם מתוך טימטום (גולדה), אם מתוך פחדנות (רבין) — כל הצעות המלך וכל עצות האמריקאים נדחו. המערך לא היה אף מוכן להחזיר את ריחו לברכה למלך חוסיין, כמחווה סימלית, כפי שהציע הנרי קיטינגר. מאז הפכה האופציה הירדנית סיסמה ריקה. אפשר היה לשלוף אותה מדי פעם מהמיגבעת, כמו שפן של קוסם, כדי להעמיד פנים כאילו יש למערך פיתרון מדיני, בעוד שהמיגבעת היתה למעשה ריקה. מישחק זה נמשך עד ה 9 ברצמבר 1987. או פרצה האינתיפאדה. ההתקוממות הוכיחה ברלילה שהמלך חוסיין אינו קיים בגדה וברצועה. לא נותר לו שם אף אוהד אחד. המלך עצמו הודיע שהמערך נמאס לו, יחד עם האמריקאים, והוא מושך את ידו מכל העניין. הוא הכריז כי מעתה והלאה, אש"ף — ואש"ף לבדו — מוסמך לשאת ולתת בשם הפלסטנים.

גם הקירקס המעופף של ג'ורג' שולץ, נציג כושל של ממשלה גוועת, לא הביא עימו שפן חדש למיגבעת. האופציה מתה. פעם ידעו זאת מעטים, מומחים, יודעי דבר. היום זה ברור לכל. כל מסעי שולץ לא הועילו אלא ליצחק שמיר. נוצרה תרמית של דויד הקטן שהעז להתגרות בכריין שקשקים וניצח. בטופו של דבר נותרו רק שלושת האוויים של שולץ ופרס: לא מדינה פלסטנית, לא משאומתן עם אש"ף, לא נסיגה לגבולות 1967.

אבל מי שאוהב לאוויים, אינו זקוק לשימיעון פרס ולמיפלגת העבודה. כאלופי האוויים, יצחק שמיר ועמיתיו משכנעים הרבה יותר.

אבן השנייה של האינתיפאדה פגעה ביצחק רבין. הוא לא הגיב בכך.

לפי כל סיקרי דעת הקהל רבין הוא כיום השר הפופולארי ביותר. ורק ניתוח הסקרים מגלה שזוהי טעות אופטית. כי את הפופולאריות הזאת מעניקים לרבין מצביעי התרחה, המסריל והליכוד.

לכאורה יכול רבין להתפאר במעשיו. הוא המנצח של ג'באליה, נפוליון של כפר ביתא, יוליוס קיסר של קבאטיה, אלכסנדר מוקד דון של דהיישה. הוא הרג בין 150 ל 250 מתפרעים ומסיתים ומלכים, פצע אלפים שלא נספרו, הפריח את שממות הארץ במיתקני כליאה, הרס בתים למכביר, גירש ערבים ועיתונאים. עמוד של אש הצמיגים הולך לפניו, כלילה, ותימרות של גאז מרמיע ביום. הצרה היא שבכך הוא מכין את המיטה למישהו אחר.

שעה זו נרמה שמיפלגת העבודה הולכת לקראת אסון ב" חירות הבאות.

האסון הרביעי בהנהגת שימיעון פרס. האסון המהמם ביותר אירע ב 1977. יצחק רבין התפטר ברגע האחרון, בגלל חשבוני הבנק שלו בארצות הברית. שימיעון פרס הנהיג את המערכה. ביוסי הכחירות אירע המהפך, שזועזע את אמות העטים של המדינה.

האסון השני אירע ב 1981. כמה שבועות לפני הכחירות ניבאו הסקרים ניצחון סוחף למערך. כמוצאי יוסי הקלפי הכריז שימיעון פרס על עצמו כעל המנצח. אבל הוא הפסיד. הליכוד המשיך לשלוט וגרר את המדינה לתהום של דם ורמים — מילחמת הלכנון והאינפליציה הדוהרת.

האסון השלישי אירע ב 1984. למרות לכנון ולמרות האינפליציה, וגם למרות הסקרים, לא נחל המערך גם הפעם ניצחון. הוא השיג בקושי תיקו. כמה משלתי האחדות הלאומית, שהובילה אל ההתקוממות בגדה וברצועה.

עכשיו ינהיג הווג פרס רבין את מיפלגתם בפעם הרביעית למערכת בחירות. אני חוזר להם שחזרות.

די לנצח בכחירות, צריכה מיפלגת העבודה להעביר כמה מנדאטים ממחנה הליכוד למחנה המערך.

מבחינה פוליטית מיפלגתית, מחולקת עכשיו המדינה בין שני מחנות, שנוצרו ביניהם שיוזיון כמותי. בצד האחד: מחנה לאומני רדי. בצד האחר: מחנה ליברלי שמאלי. מכאן: הליכוד ובנותיו, ובהן כל הסיעות הלאומניות, הדתיות והחרדיות. ומכאן: המערך, ר"ץ, מפ"ם ומיפלגת המרכו החדשה, וגם (בעל כורחם של שני הצדדים) רק"ח והמתקדמת. מה שקורה בתוך כל אחד משני המחנות האלה אינו חשוב מבחינת הרבב הממשלה הבאה.

הליכוד יכול להפסיד את מחצית כוחו לימין הפאשיסטי, המפ"ר ול וס"ס יכולים לשחק ביניהם פינג פונג כשר — אין הדבר משנה את ההכרעה. מיפלגת העבודה יכולה להפסיד את כל קור לותיה הערביים למתקדמת ולרק"ח, וכמה מקולותיה היהודיים לר"ץ — גם זה אינו משנה דבר.

כדי לשנות את המצב, צריכה להיות נרדה מוגש אל גוש. מוגש המערך לליכוד, או מוגש הליכוד למד ערך. האם זה יקרה? ואם כן, באיזה כיוון?

תוך מחנה המערך היו בשנה האחרונה מצביי רוח משתנים.

היו רגעים, שבהם אמר שימיעון פרס לאנשי סודו שהוא שואף רק להשיג שלושה ארבעה מנדאטים יותר מן הליכוד. אמנם, במיקרה כזה יהיה גם להבא צורך בממשלה אחת הלאומית, אך נמצב כזה יוכל פרס לדרוש לעצמו את כהונת ראש הממשלה כמשך כל תקופת הכהונה.

משום מה סבר פרס כי ממשלה אחת בראשותו תביא גאולה לארץ, בעוד שאותה הממשלה בראשות שמיר תביא לאסון לאומי.

ברגעים אחרים הציף את המערך נחשול של אויפריה, והוא חלם על ניצחון שיאפשר לו להקים ממשלה לבדו, בעזרת ר"ץ ומפ"ם. לשם כך צריך מחנה המערך לזכות בעשרה מנדאטים נוספים על חשבון הליכוד. רק אלוהים יודע איך יכול נס כזה להתחולל.

אך השאלה ברגע זה, בסוף אפריל 1988, היא: האם יעבור אף מנדאט אחד מוגשי הליכוד לגושי המעי רך? מסופקני. חיששני שיקרה ההיפך.

י זדהי המציאות: עוד לפני שהחלה מערכת הבחירות, נתונה מיפלגת העבודה במצב של פשיטת ריגל כללית.

פשיטת ריגל פוליטית, רעיונית, אנושית, מוסרית. היא עומדת לפני הציבור כשידיה ריקות.

היא הקורבן העיקרי של ההתקוממות בשטחים הכבושים. אבן אחת פגעה בשימיעון פרס. אבן שניה פגעה ביצחק רבין.

אבן שפגעה בשימיעון פרס הרגה את האופציה הירדנית. האמת היא שהיא לא היתה קיימת מעולם. לא היתה ולא נבראה, כי אם שחלה היתה.

אבל המשל הזה היה דרוש לשימיעון פרס. המערך היה בשליטון כמשך 10 שנים תמימות אחרי מילחמת ששת הימים. בתקופה זו היתה לו שליטה בעלדית על מדיניות החוץ. ראשיה נפגשו פעמים רבות עם המלך חוסיין. אם האופציה הירדנית קיימת, מדוע לא הוגשמה אז?